YMATEB CYNGOR GWYNEDD I YMGYNGHORIAD STATUDOL AR GYNLLUN LLESIANT DRAFFT BWRDD GWASANAETHAU CYHOEDDUS GWYNEDD A MÔN

Fel un o bartneriaid allweddol Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Gwynedd a Môn, mae angen i Gyngor Gwynedd gynnig ymateb ffurfiol i'r ymgynghoriad ar Gynllun Llesiant Drafft y Bwrdd. Isod, mae saith cwestiwn yr ymgynghoriad y gofynnir i chi ymateb iddynt.

Dolen Cynllun Llesiant Drafft:

https://www.llesiantgwyneddamon.org

Rhif	Cwestiwn	Sylwadau
1	**Gan ystyried Amcan 1 a'r blaenoriaethau i wireddu'r amcan hwn, a ydych yn teimlo bod y Bwrdd yn rhoi ffocws ar wella llesiant cymdeithasol, amgylcheddol, diwylliannol ac economaidd?** **A oes rhywbeth ar goll neu a oes gennych unrhyw sylwadau pellach?**	1. Mae'r blaenoriaethau rhain yn gyson â'r blaenoriaethau gwella sydd yng Nghynllun Corfforaethol Cyngor Gwynedd heblaw am un, sef effaith newid hinsawdd. Mae gan y Cyngor fwy o flaenoriaethau gwella na'r Bwrdd wrth gwrs. 2. Mae cyfyngu'r Cynllun i nifer fechan o flaenoriaethau ble gallwn wneud gwahaniaeth yn fwy synhwyrol nac addo a cheisio gwneud gormod. 3. Gellir cwestiynu a yw 'effaith tlodi ar lesiant ein cymunedau' gyfystyr â 'chyd-gynllunio gwasanaethau a gweithgareddau ataliol i gefnogi teuluoedd cyn i'r angen am wasanaethau dwys godi'. 4. Ystyrir bod hyrwyddo'r Gymraeg, cartrefi ar gyfer pobl leol ac effaith tlodi ar lesiant ein cymunedau yn rhoi ffocws ar wella llesiant cymdeithasol, amgylcheddol, diwylliannol ac economaidd ein cymunedau.

		5. Efallai y dylid ystyried fforddiadwyedd cartrefi ar gyfer pobl leol fel rhan o Amcan 1 hefyd yn ogystal ag addysg a sgiliau fel cyfrwng allweddol i alluogi pobl i ddod allan o dlodi. 6. Mae diffyg cyfeirio at ddatblygu'r economi yn y cynllun drafft ac oherwydd hynny, mae cynyddu cyfoeth trigolion lleol yn wendid yn y cynigion. Nodir bod diffyg swyddi sy'n talu'n dda yn angen ac yn flaenoriaeth gan drigolion o fewn y Cynllun ond nid yw'n derbyn sylw yn y blaenoriaethau. 7. Fel nodir yn y Cynllun Drafft mae cyswllt yma gyda gwaith Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru, ond bydd angen gweithredu yn lleol i sicrhau fod y twf a gynhyrchir o ganlyniad i weithgaredd y Bwrdd yn trosi'n ffyniant i drigolion a chymunedau ledled Gwynedd a Môn. 8. Mae'r angen i ymestyn a chynyddu gwerth gweithgaredd sectorau traddodiadol, yn arbennig yn ardaloedd gwledig yn feysydd sydd angen sylw'r Bwrdd (fel y tystiolaethir yng Nghynllun y Cyngor) yn arbennig mewn cyfnod o ansicrwydd yn dilyn penderfyniad y DU i adael yr UE. 9. Gwaith yw'r prif ffactor sy'n sicrhau fod unigolion a chymunedau yn cael eu codi o dlodi ac yn torri'r cylch amddifadedd. Byddai cynyddu cyfoeth trigolion Gwynedd a Môn yn cyfrannu at gynnal cymunedau cynhenid Cymreig ac yn rhan allweddol o ymateb i'r angen am gartrefi ar gyfer bobl leol. 10. Yng nghyswllt yr iaith Gymraeg, efallai bod y flaenoriaeth bresennol yn rhy fewnblyg gyda gormod o ganolbwyntio ar y sector cyhoeddus yn hytrach na hwyluso'r defnydd o'r iaith yn ehangach. Mae ystod o wasanaethau y Cyngor yn cyfrannu at sicrhau dyfodol yr iaith yn arbennig yng nghyswllt

		sicrhau gwerthfawrogiad a pherchnogaeth o’n diwylliant a’n treftadaeth unigryw. Nid oes unrhyw gyfeiriad at ddiwylliant a’r celfyddydau a’u cyfraniad i:– a) Lesiant unigolion a chymunedau a dealltwriaeth o’u bröydd. b) Cyfleoedd cyflogaeth - yn enwedig o fewn y clwstwr diwydiannau creadigol yn yr ardal. c) Gweithgareddau i greu cyfleoedd trwy ddiwylliant yn ein cymunedau o angen. d) Ffyniant y Gymraeg a’r defnydd naturiol ohoni yn ein cymunedau yn sgil ddiwylliant byrlymus a byw'r ardal. 11. Yng nghyswllt effaith tlodi awgrymir y dylid newid y cydbwysedd gan flaenoriaethu **atal a chodi trigolion allan o dlodi** yn hytrach na lliniaru’r effeithiau. Awgrymir y dylid rhoi sylw arbennig i:- a) gynyddu cyflogadwyedd a chynhwysiad yn y farchnad llafur; b) adfywio ffisegol a chymunedol i sicrhau amgylchedd cefnogol c) gyrchfannau deniadol, byrlymus i bobl leol yn ogystal ag ymwelwyr. 12. Teimlad bod angen cydweithio rhwng y prif sefydliadau ar feysydd penodol megis prentisiaethau er mwyn mynd i’r afael a’r flaenoriaeth “swyddi o safon”
2	**Gan ystyried Amcan 2 a'r blaenoriaethau i wireddu'r amcan hwn, a ydych yn teimlo bod y Bwrdd yn rhoi ffocws ar wella llesiant cymdeithasol, amgylcheddol, diwylliannol ac economaidd?** **A oes rhywbeth ar goll neu a oes gennych unrhyw sylwadau pellach?**	1. Dan yr ail flaenoriaeth, un o’r pethau sy’n cael ei nodi yn rhan 9 o’r Cynllun (Sicrhau cyfle i bob plentyn lwyddo) yw bod diffyg cyrhaeddiad addysgol yn cael effaith ar lesiant. Un o’r meysydd sy’n allweddol i hynny yw addysg ôl - 16 ac mae trafodaethau yn digwydd rhwng yr awdurdod a chyrff addysg bellach i drafod y ddarpariaeth bresennol. A ddylai hwn ddod dan ymbarél y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus?

		2. Awgrymir y dylai addysg a sgiliau gael eu cynnwys fel rhan o Amcan 2, gan ei fod yn gyfrwng i sicrhau safon bywyd da. 3. Credir bod y pwyslais ar iechyd a gofal oedolion ynghyd â lles a llwyddiant plant a phobl ifanc yn gywir, serch hynny, dylid nodi bod sicrhau gwaith a chyflogau da yn ffactorau allweddol wrth geisio gwella iechyd a safon bywyd. Dylid nodi'r sylwadau penodol canlynol: a) Yng nghyswllt iechyd a gofal oedolion mae gan y Bwrdd rôl allweddol i sicrhau cyfleoedd priodol i alluogi trigolion i fyw bywydau iach. Yn hyn o beth, mae'r ddarpariaeth o gyfleusterau priodol, fel y cynigir gan Wasanaeth Hamdden y Cyngor ynghyd â mynediad i'r arfordir a chefn gwlad yn allweddol. b) Yng nghyswllt lles a llwyddiant pobl ifanc dylid nodi bod gweithio gyda phlant a phobl ifanc i gynyddu uchelgais ac atal rhag cael eu heithrio o'r farchnad lafur yn allweddol i leihau'r angen am wasanaethau dwys yn unionsyth ac yn y tymor hir. c) Dylid hefyd nodi'r rôl bwysig y mae diwylliant, celfyddydau a threftadaeth yn eu chware wrth hybu gweithgareddau iechyd a llesiant oedolion, plant a phobl ifanc.
3	**Pa flaenoriaethau ydych yn teimlo y dylem ganolbwyntio arnynt yn gyntaf?**	1. Anodd yw adnabod blaenoriaeth sy'n 'dod gyntaf' i bob perwyl. Os yw'r maes wedi cael ei nodi yn y Cynllun onid dylid rhoi sylw iddo? Onid amgenach ystyried pa gyrff sydd angen bod o amgylch y bwrdd a dewis unigolyn neu fwrdd gweithredu i arwain ar y gwaith sydd angen ei wneud? Gallai'r corff yna ddatblygu cynllluniau penodol a'u rhoi gerbron y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus.
4	**Sut y gallwch chi a'ch cymuned ein helpu i gyflawni hyn?**	1. Gall yr Adran Addysg ddarparu addysg gynhwysol, sy'n sicrhau cyfle i **bob** plentyn a pherson ifanc gyflawni ei lawn botensial a ffynnu.

		2. Mae gan Wasanaethau'r Cyngor a'u rhaglenni a'u prosiectau rôl allweddol i'w chwarae wrth gyflawni'r amcanion llesiant.
5	**Ble ydych yn teimlo y gellir defnyddio cyd-ddylanwad aelodau'r Bwrdd?**	1. Y prif gyfleoedd i'r Bwrdd ychwanegu gwerth yw drwy:- a) sicrhau agenda clir sydd wedi ei rannu ymhlith y partneriaid b) sicrhau gwell cydlynu a chydweithio ymhlith gwasanaethu partneriaid c) lleisio a gwarchod anghenion unigryw Gwynedd ar y llwyfan rhanbarthol a chenedlaethol. 2. Mae cyfle yma i gyd-gynllunio gwasanaethau Cymraeg cyson ar draws gwasanaethau'r sector cyhoeddus. 3. Gall y Bwrdd ymateb i dlodi ac effaith tlodi ar ein cymunedau a sicrhau lles a llwyddiant plant a phobl ifanc y siroedd. 4. Credir bod angen cydweithio rhwng y prif sefydliadau ar feysydd penodol megis prentisiaethau er mwyn mynd i'r afael a'r flaenoriaeth "swyddi o safon"
6	**Rydym am i bobl barhau i fod yn rhan o'r gwaith i ddatblygu'r Cynllun ymhellach - sut allwn wneud hyn?**	1. Er mwyn datblygu'r Cynllun ymhellach mae angen cyfathrebu cyson a gellid defnyddio'r cyfryngau cymdeithasol yn eang. 2. Gellid sicrhau mewnbwn plant a phobl ifanc drwy Gynghorau Ysgol a Grwpiau Defnyddwyr perthnasol eraill. 3. Credir y byddai'n fuddiol sicrhau a hwyluso gwell perchnogaeth o'r Cynllun o fewn sefydliadau megis y Cyngor a'i fod yn cael ei weddu i raglenni gwaith.

<table>
<tr><td></td><td></td><td>4. Credir bod angen strwythur a mecanwaith ffurfiol yn fewnol i'r Cynghorau a'r cyrff partneriaid ar lefel 'gweithredol' i symud yr amcanion yn eu blaen gan fod diffyg yn hynny o beth ar hyn o bryd.

5. Dylai grymuso cymunedau fod yn faes y dylid ei flaenoriaethu h.y. gweld beth mae'r gymuned yn gallu ei ddarparu ac yna adeiladu o hynny. Byddai cefnogi cwmnïau cymunedol, egni cymunedol ayb yn helpu i gryfhau'r economi.</td></tr>
<tr><td>7</td><td>Cynigiwch unrhyw sylwadau pellach am Gynllun Llesiant Drafft Gwynedd a Môn?</td><td>1. Nid oes sylwedd i'r Cynllun ar hyn o bryd gan yw'n nodi yn benodol yr hyn y bwriadir ei wneud i wireddu'r blaenoriaethau.

2. Byddai'n well cynllun petai'n nodi cynllun gweithredu ar gyfer gwireddu'r amcanion. A oes trefn mewn lle ar gyfer sicrhau cynllun gweithredu cyn gynted a bo modd?

3. Awgrymir os nad yw'n bosib cynnwys camau gweithredu penodol yn y cynllun, efallai bod angen nodi sut y bwriadir cyrraedd y fan honno.

4. Yn Unol â Deddf Cydraddoldeb 2010 mae angen gwneud Asesiad Effaith Cydraddoldeb ar gynlluniau'r Bwrdd ac mae angen ystyried nodweddion cydraddoldeb yn eu cyfanrwydd fel y'u diffinnir yn y Ddeddf nid cymunedau difreintiedig yn unig fel y cyfeirir atynt yn y cynllun drafft.

5. Mae angen edrych ar ffyrdd amgen o fynd i'r afael a'r blaenoriaethau e.e. ardaloedd o Brydain wedi gweld toriadau cyllideb ond wedi gweld cynnydd mewn boddhad cymunedau - buddsoddi mewn prosiectau taclo unigrwydd sydd wedi dilyn i leihad mewn defnydd o feddyginiaethau. Buddsoddi cymdeithasol.</td></tr>
</table>